

חוברת הדרכה

”עוני - זה כל השוני”

על עוני, מצוקה ופערים חברתיים...

- מחלקת הדרכה ארצית -

בנושא:

בקרן באחד התנועה: www.mtz.org.il

פתח דבר

מידי שנה מקיימת תנועת ה"מכבי הצעיר" את מרוץ הלפיד שנושא עמו את ערכי המכבים.

אירוע זה מצהיר על הערכים המייחדים את אבותינו המכבים, ואנו בני המכבים הצעירים נותנים להם ביטוי ועשייה המתאימים לתקופתנו.

הלפיד, האש, הטקס והסמל מבטאים את אהבת המולדת, דבקות במטרה ששמנו לנגד עיננו, עצמאות, חירות, ערבות הדדית המאפיינות את ישראל בכל התקופות.

השנה, בחרה ההנהגה הארצית לקיים את מרוץ הלפיד ה – 57 בסימן "עוני 2001- - מצוקה חברתית", נושא זה ילווה אותנו בפעולות התנועה, באמירה ובעשייה.

המשק הישראלי מתמודד בימים אלו עם בעיות קשות, המשפיעות על כל אחד ואחת מאתנו. יהיה זה מוטעה לחשוב, שהנוער אינו ער למתרחש בתחום הכלכלי.

בעיית העוני קיימת במלוא חריפותה. היא מקצינה את תחושת הניכור והפער של ציבור מסוים מאד בישראל.

מושג העוני הינו בהכרח מושג סובייקטיבי, חברתי, נורמטיבי. לא קיימת כל הגדרה מדעית אובייקטיבית לעוני והוא גם משתנה מחברה לחברה.

כמושג חברתי, קו העוני הינו אותו הקו של רמת החיים שהמצפון הסוציאלי של החברה סבור שירידה למטה ממנו היא בלתי נסבלת. מאחר ומושג העוני הינו יחסי, הגישה לבעיית העוני מוכרחה להיות בעצם מהותה ערכית וחברתית.

אין אנו מתיימרים להביא פתרונות פלא לבעיות המשק והחברה אלא, להגביר את המודעות למצוקתם של האנשים, להראות קשרי גומלין בין הפרט לחברה בה הוא חי, לפעול ולהתנדב בתחום.
זווית הראייה שלנו היא חברתית.

מרוץ הלפיד מהווה נקודת ציון משמעותית בשנת הפעילות והצהרה לגבי הצטרפותו של החניך לתנועה, אימוץ דרכה וערכיה.

עליכם, רכזי השכבה והמדריכים מוטלת האחריות כי יום מרוץ הלפיד יהיה משמעותי לחניכים ויהיה לחלק מתהליך חינוכי אותו עוברים החניכים בעיצוב דמותם כחניכי תנועת ה"מכבי הצעיר".
החוברת מכילה את תחילתו של התהליך בו נמשיך לעסוק גם בתקופה שאחרי המרוץ.

הערות, הארות ורישומים יתקבלו בברכה.

לסיום אנו שולחים את ברכתנו וחג שמח לקהילות היהודיות בתפוצות, לסניפי מכבי צעיר ברחבי העולם, לחניכים, בוגרים, מבוגרים ופעילים בתנועה.
מי ייתן והעושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל בית ישראל.

"חזק ואמץ"

שכבות ד'-ה'

פעולה 1

מטרה: החניך יכיר את בעיות העוני בחברה הישראלית.

עזרים:

סיפור "בן המלך והעני"

כתבות עיתון

תלבושות

מבוא:

בפעילות נעסוק ביצירת מודעות לבעיות העוני בישראל.
חשוב כי המדריך יהיה בקיא בנתונים הסטטיסטים ובהגדרות על מנת
שיוכל

להעביר החומר ולהסבירו בצורה ברורה.
חשוב להימנע מדוגמאות "אמיתיות" וקרובות לעולמו של החניך, שיגררו
לעיסוק בסטריאוטיפים ויצירת סטיגמות על אנשים שהחניך מכיר.

חלק א': הצגת הסיפור

חלוקה לקבוצות, כל קבוצה מקבלת חלק מהסיפור ועליה להציגו לפני כל
הקבוצה (עפ"י הסדר הכרונולוגי).

הסיפור מצורף בהמשך.

ניתן לא לחשוף את סוף הסיפור, על החניכים להמציא סוף.

שלב ב': דיון

אם חשפנו בפני החניכים את סוף הסיפור	אם החניכים המציאו סוף
מה מאפיין כל דמות?	מה מאפיין כל דמות?
מה קורה בסוף הסיפור?	מה קורה בסוף הסיפור?
מדוע העשיר עוזר לעני? הרי	למה בחרתם בסוף שבחרתם?

	לכל דמות טוב במקומה. האם הייתם משנים את סוף הסיפור? איזה סוף הייתם כותבים? מדוע?
--	--

סיכום ביניים:

מה הקשר בין הסיפור למציאות בישראל?
בישראל, ישנן מעמדות, ישנם אנשים עשירים וכאלו שאינם בעלי ממון.
החברה הישראלית מאופיינת בעזרה הדדית, תמיכה ותרומה.

שלב ג': הצגת מציאות

על הקירות יתלו קטעי עיתונות שעוסקים במצב העוני בישראל (נתונים
סטטיסטיים, סיפורים אישיים) על החניכים להסתובב ולהתרשם מהדברים.
כתבות מצורפות בהמשך.

כל חניך מתבקש לבחור כתבה שנגעה ללבו (ריגשה אותו, לימדה דבר חדש)
עליו לספר מדוע דווקא כתבה זו נבחרה.
יש לרשום את השם על הכתבה (נעסוק בזה בפעולה הבאה).

שאלות בעקבות הכתבות:

האם ידעתם שקיים עוני בישראל?
האם הנתונים הפתיעו אתכם?

הערה למדריך:

יש להמחיש את המספרים העצומים לחניכים ע"י הדגמה מחיי היום יום כגון: מספר המובטלים - כמו עיר שלמה של אנשים שלא עובדים. $\frac{1}{2}$ מיליון ילדים שנמצאים תחת קו העוני – כמו 10 בתי ספר...

מהו קו העוני? קו דמיוני הנקבי על ידי המדינה אשר קובע, כי אדם שהכנסתו

אינה מגיע לסכום הנקבע נחשב "נזקק", זאת אומרת, המדינה אחראית לעזור לו ולתמוך בו על מנת שיוכל לחיות חיים הגונים. למה נקבע קו העוני? מדינת ישראל דואגת כי תושביה יחיו חיים טובים, דואגת לרמת חיים מינימלית, ולכן היא קובעת "קו" מסוים ממנו אין לרדת.

בכדי לעורר רצון לעשייה יש להדגיש את הפערים שנוצרו במהלך השנים בנושא. הכוונה היא להראות לילדים כתבות, נתונים סטטיסטים משנים קודמות ולהשוות להיום (להראות את ההידרדרות).

סיכום:

מבחינת התהליך, המשכה של פעולה זו, הינו יצירת אמפטיה ועשייה בנושא בקרב החניכים.

פעולה 2

מטרה:

יצירת אמפטיה לנושא העוני בישראל אצל החניך.
החניך יבחר לפעול בנושא.

עזרים:

פלקטים

מספרים

שלב א': נזכרים בסיפור "המלך והעני"

בסוף הסיפור המקורי המלך מזמין את העני ובני ביתו לגור בארמון.
במידה וחשפתם את סוף הסיפור בפעולה הקודמת כעת על החניכים
לקשר

הסיפור לזמננו – זאת אומרת האם כיום ישנם מקרים בהם אנשים

עוזרים

אחד לשני, אלו דרכים לדוגמא?

במידה ולא חשפתם את סוף הסיפור בפעולה הקודמת כעת יש לחשוף

אותו

לחניכים.

האם סוף הסיפור נראה לכם כסוף טוב, או שהייתם משנים אותו?

שלב ב': מציאת פתרונות לעשייה

חלוקה לקבוצות קטנות, כאשר כל הקבוצה מקבלת כתבה אחת מאלו שנבחרו בפעולות הקודמות. כדאי להזכיר לכל חניך מהי הכתבה אותה בחר בפעם הקודמת, האם גם הפעם היה בוחר בה. על הקבוצה למצוא ולרשום דרכי פתרון ועזרה למקרים המוצגים.

מדריך: עליך לעבור בזמן העבודה בקבוצות ולתת הכוונה לפתרונות אפשריים: איסוף אוכל ובגדים, ללמד שיעורים פרטיים...

שלב ג': הצגת היצירות לקבוצה

כל קבוצה תציג את הכתבה ואת העזרה שהוצעה, על הקבוצה כולה לבחור מקרה אחד בו היתה רוצה להתמקד ולפעול.

שלב ד': הכנה של מצע פעולה בשם הקבוצה

- הכנה של פלקט שיפרסם את הרעיון.
- הכנה של דרכי הפעולה – כיצד נבצע את הרעיון.

דוגמא לעזרה – איסוף אוכל לנזקקים

נדרש מכל חניך להביא אוכל (שלא דורש קירור) מהבית.

פרסום במהלך יום פעילות לחניכי הסניף להביא מצרכי מזון.

הליכה מרוכזת ביום פעילות, לסופר-מרקט הקרוב עם כרזות ופרסום

לתרום

אוכל.

לפרסם בכיתה כי בשבוע הקרוב תנועת "מכבי צעיר" אוספת אוכל, כל מי שיכול להביא לכיתה.

להתקשר למרכז הרווחה של העירייה ולברר כיצד ניתן לחלק את האוכל.

שלב אחרון: שלב סיכום שכבתי:

יש לכנס את כל השכבה, כאשר כל קבוצה תציג בפני שאר השכבה את הרעיון דרכה בחרה לפעול.

רכז השכבה: חשוב להדגיש-

- כל עזרה חשובה ותורמת.
- לדבר בקצרה על חשיבות הנושא ועזרתם של כל אחד ואחד ואת תרומתה של התנועה לקהילה.
- חשוב שהמפגש יהיה רעשני: כל קבוצה תשיר, תפרסם את הרעיון בו בחרה...

שכבות ו'ז'

פעולה 1

מטרה: החניך יכיר את בעיית העוני בחברה הישראלית.

עזרים:

כתבות עיתונים

שירים

פלקט תחומי התקציב.

מבוא:

בפעילות נעסוק ביצירת מודעות לבעיות העוני בישראל.

חשוב כי המדריך יהיה בקיא בנתונים הסטטיסטים ובהגדרות על מנת

שיוכל

להעביר החומר ולהסבירו בצורה ברורה.

חשוב להימנע מדוגמאות "אמיתיות" וקרובות לעולמו של החניך, שיגררו

לעיסוק בסטריאוטיפים ויצירת סטיגמות על אנשים שהחניך מכיר.

שלב א':

על הקירות בחדר יש לתלות את התחומים בהם מתעסקת הממשלה בשאלת

התקציב:

- בטחון
- תחבורה
- חינוך
- תיירות
- בריאות
- תקשורת
- רווחה
- תרבות וספורט

כל חניך מתבקש לעמוד ליד התחום שבו נראה לו, כי יש להשקיע הכי הרבה כסף על מנת לקדם את החברה.
כל חניך יסביר מדוע נעמד במקום בו נעמד.
במידה וחניך השתכנע, הוא יכול לעבור לקבוצה אחרת ולהסביר מדוע עבר.

סיכום המדריך:

יש להשליך את חוסר ההסכמה בין החניכים והקושי לבחור תחום להשקיע בו לקושי בחלוקת תקציב המדינה.

יש לציין כי תמיד המדינה פועלת כמדינת רווחה, זאת אומרת, מדינה שעוזרת לתושביה ולנזקקיה במטרה לצמצם פערים חברתיים וכלכליים בחברה הישראלית.

במידה והחניכים לא מצליחים לשכנע אחד השני לעבור קבוצה, זאת אומרת
מהי חשיבות כל תחום, על המדריך לגרות החניכים על ידי משפטים כגון:
- האם מדינה תתפתח גם אם לא יבקרו בה תיירים ו"יבזבזו" כספים?
- האם רק "ביטחון" יעשה לנו את החיים קלים יותר ופשוטים יותר?

שלב ב': שירי טיפקס

חלוקה לקבוצות.

כל קבוצה מקבלת שיר (המצורף בהמשך) ועליה לנתח את המציאות המשתקפת ממנו.

למה לדעתכם התכוון המשורר?

מדוע כתב שיר בנושא?

איזה מסר ניסה להעביר?

שלב ג': דיון במליאה

כל קבוצה תקריא את השיר ואת המסקנות אליהן הגיעו.

האם המקרים המוצגים בשירים מוכרים לכם במציאות בהם אתם חיים?

שלב ד': החיבור בין השירים למציאות

מדריך: שלב זה מקשר בין השירים שנכתבו על ידי אדם פרטי לבין מציאות חברתית בה נמצאת החברה הישראלית.

בחדר תלויות כתבות מעיתונים ונתונים סטטיסטיים בנוגע למצב העוני
בארץ. על החניכים, להסתובב בחדר, לקרוא כתבות.

האם השירים והכתבות דומות?

מספרות אותן סיפורים?

מעבירות אותן רגשות?

לאיזו כתבה הכי התחברתן?

סיכום:

מבחינת התהליך, המשכה של פעולה זו, הינו יצירת אמפטיה ועשייה בנושא
בקרב החניכים.

בתוך נייר עיתון / מילים: קובי אוז

לחן: מרוקאי כפרי

יש אנשים מגולגלים בתוך נייר עיתון

חיים בתוך קופסה

של שימורים

אצלנו במטבח

ובמטבח על השולחן יש איש בתוך קנקן

מציץ מהזכוכית

ויום אחד נורה מתוך תותח

ובתותח יש אנשים שמקבלים סטירה

זקנים ותינוקות
ליד בקבוק
שבור מחוף הים
ליד הים יש אנשים קופצים מבניינים
סיפרו על זה בדיחה
וצוחקים
אצלנו בסלון
ובסלון שלנו אנשים מסוג חדש
חיים בתוך שמיכה
ליד רמזור
מתחת איזה קו

אה יה לא עלינו
הנה זה בא הנה זה בא גם אלינו
אה יה לא עלינו
הנה זה בא הנה זה בא גם אצלנו

יש מדינה שמתחבאת מתחת איזה קו
ויש סטיסטיקה
שנכתבה
בתוך נייר עיתון
יש אנשים מגולגלים בתוך נייר עיתון

סתם / קובי אוז

מרוב דמעות הראיה מתערפלת
מרוב מדבקות כבר לא רואים את הדלת
מרוב נרות לא רואים כמה אופל
מרוב פתקים לא רואים את הכותל
מרוב שירים לא שומעים את הקול
מרוב תשובות לא עוצרים כדי לשאול
מרוב אשמים לא זוכרים מה הפשע
מרוב עשירות לא רואים את התשע

סתם זה הכל סתם

מתיחה מסרט ישן

סתם זה לא נכון

אנחנו לא במזרח התיכון

מרוב ציניות כבר אין רגשות
מרוב הפוכות כבר נגמרו הישרות
מרוב ארטיסטיות כבר אין שום צורה
מרוב מטאפורות לא מבינים אף שורה
מרוב גשרים לא רואים מעבר
מרוב סיפורים לא יודעים מה עבר
מרוב פרשנות לא יודעים מה קרה פה
מרוב דרכים לא רואים מטרה

סתם זה הכל סתם

מתיחה מסרט ישן

סתם זה לא נכון

אנחנו לא במזרח התיכון

מרוב משפטים לא שומעים את המסר
מרוב טיפולים לא רואים את השבר
מרוב גבולות לא רואים את הגדר
מרוב ידידות לא נותר לי אף חבר
מרוב צדק לא רואים את החוק
מרוב קירבה כבר אין יותר רחוק
מרוב כבאים שכחנו מה בוער
מרוב הסוואה שכחנו להסתתר

סתם זה הכל סתם

מתיחה מסרט ישן

סתם זה לא נכון

אנחנו לא במזרח התיכון

מרוב התחלות לא יודעים מה נגמר
מרוב הספדים שוכחים מה נשאר
מרוב פיצוי לא נמלא את החסר
מרוב פרחים לא רואים את הקבר
מרוב חמוץ לא יודעים מה מתוק
מרוב בכי אין לנו כבר צחוק
מרוב מציאות אנחנו בסרט
מרוב רעש אין לנו שקט

שיר על מצוקה שכונתית / קובי אוז

זה שיר על מצוקה שכונתית שלנו
אני שר אותו ועצוב לי בפנים
זה שיר על בעיה חברתית אצלנו
אני מזמזמם אותו ורע לי מבפנים
גם אם תהיה לצידי
זה לא יספיק לי אף פעם
אם תבוא לקראתי
זה רק יגדיל את הפער
אם תצבע ותשתול גם פרחים מבחוץ
מבפנים זה עדין כואב לי
אז אני שר
שיר מוכר
של מקופחים

זה שיר על בעיה תקציבית שלנו
אני צועק ובכלל לא שומעים

זה שיר על סדר עדיפויות שלנו
אני מצביע ואותי לא שואלים
גם אם תהיה לצידי
זה לא יספיק לי אף פעם
אם תבוא לקראתי
זה רק יגדיל את הפער
אם תצבע ותשתול גם פרחים מבחוץ
מבפנים זה עדיין כואב לי
אז אני שר
שיר מוכר
של מקופחים

זה שיר על מלחמה מקומית אצלנו
אני שיר אותו אל מול הקירות
זה שיר על בעיה קיומית שלנו
אני מודאג מכמות הצרות
גם אם תהיה לצידי
זה לא יספיק לי אף פעם
אם תבוא לקראתי
זה רק יגדיל את הפער
אם תבצע ותשתול גם פרחים מבחוץ
מבפנים זה עדיין כואב לי, אז אני שר
שיר מוכר
של מקופחים

האחרון בעשירון התחתון

הוא כל כך מסכן שמסתכל על הראי מרחמים זורק הוא לעמו פרוטה...
חמש שנים אני זרוק בבית הגב כואב והגגון דולף,
יש אנשים שחייבים לי כסף.
הרבה שנים מדרגות שוטף
אישתי חולה, הילדים בפנסיה והקטן נושם בקבוק חמצן.
אני אומלל, בתי מוכת דפרסיה והאזור שלנו מסוכן.

אני אומלל

אני מסכן

אני האחרון בעשירון התחתון

וחוץ מזה אני גם מגמגם גם כי בבר מיצוה צעקו לי בוז.
וברית מילה עשו לי פעמיים וכתינוק זרקו עלי תפוז
וההורים שלי רימו בדמקה וככה הם דפקו לי את העתיד
ומעולם הם לא קנו לי מסטיק כן, בגללם אני כזה מפסיד.

אני אומלל

אני מסכן

אני האחרון בעשירון התחתון

שנים עבדתי כשמש בית כנסת, פיטרו אותי היו שם

קיצוצים

ואין לי כסף למנת פלאפל, אני גונב קבוע חמוצים
אני אדם מסכן ומקופח פח דבקו אותי גם כן במילואים
אני אוסף שם תרמילים של עוזי ואין ביטוח על הסיכונים

אני אומלל

אני מסכן
אני האחרון בעשירון התחתון

הוא כל כך מסכן שמסתכל על הראי
מרחמים זורק הוא לעצמו פרוטה
הוא כל כך אומלל שקבצנים ועניים
היו זורקים לו איזו עצם או פרוסה...

פעולה 2

מטרה: החניך יכיר את בעיית העוני בחברה הישראלית.

עזרים:

כתבות עיתונים

שירים

פלקט תחומי התקציב.

מבוא:

בפעילות נעסוק ביצירת מודעות לבעיות העוני בישראל.
חשוב כי המדריך יהיה בקיא בנתונים הסטטיסטיים ובהגדרות על מנת
שיוכל

להעביר החומר ולהסבירו בצורה ברורה.

חשוב להימנע מדוגמאות "אמיתיות" וקרובות לעולמו של החניך, שיגררו לעיסוק בסטריאוטיפים ויצירת סטיגמות על אנשים שהחניך מכיר.

שלב א':

על הקירות בחדר יש לתלות את התחומים בהם מתעסקת הממשלה בשאלת

התקציב:

- בטחון
- חינוך
- בריאות
- רווחה
- תרבות וספורט
- תחבורה
- תיירות
- תקשורת

כל חניך מתבקש לעמוד ליד התחום שבו נראה לו, כי יש להשקיע הכי הרבה כסף על מנת לקדם את החברה.

כל חניך יסביר מדוע נעמד במקום בו נעמד. במידה וחניך השתכנע, הוא יכול לעבור לקבוצה אחרת ולהסביר מדוע עבר.

סיכום המדריך:

יש להשליך את חוסר ההסכמה בין החניכים והקושי לבחור תחום להשקיע בו לקושי בחלוקת תקציב המדינה.

יש לציין כי תמיד המדינה פועלת כמדינת רווחה, זאת אומרת, מדינה שעוזרת לתושביה ולנזקקיה במטרה לצמצם פערים חברתיים וכלכליים בחברה הישראלית.

במידה והחניכים לא מצליחים לשכנע אחד השני לעבור קבוצה, זאת אומרת
מהי חשיבות כל תחום, על המדריך לגרות החניכים על ידי משפטים כגון:
- האם מדינה תתפתח גם אם לא יבקרו בה תיירים ו"יבזבזו" כספים?
- האם רק "ביטחון" יעשה לנו את החיים קלים יותר ופשוטים יותר?

שלב ב': שירי טיפקס

חלוקה לקבוצות.

כל קבוצה מקבל שיר (המצורף בהמשך) ועליה לנתח את המציאות המשתקפת
ממנו.

למה לדעתכם התכוון המשורר?

מדוע כתב שיר בנושא?

איזה מסר ניסה להעביר?

שלב ג': דיון במליאה

כל קבוצה תקריא את השיר ואת המסקנות אליהן הגיעו.

האם המקרים המוצגים בשירים מוכרים לכם במציאות בהם אתם חיים?

שלב ד': החיבור בין השירים למציאות

מדריך: שלב זה מקשר בין השירים שנכתבו על ידי אדם פרטי לבין מציאות
חברתית בה נמצאת החברה הישראלית.

בחדר תלויות כתבות מעיתונים ונתונים סטטיסטיים בנוגע למצב העוני
בארץ. על החניכים, להסתובב בחדר, לקרוא כתבות.

האם השירים והכתבות דומות?

מספרות אותן סיפורים?

מעבירות אותן רגשות?

לאיזו כתבה הכי התחברתן?

סיכום:

מבחינת התהליך, המשכה של פעולה זו, הינו יצירת אמפטיה ועשייה בנושא
בקרב החניכים.

בתוך נייר עיתון / מילים: קובי אוז

לחן: מרוקאי כפרי

יש אנשים מגולגלים בתוך נייר עיתון

חיים בתוך קופסה

של שימורים

אצלנו במטבח

ובמטבח על השולחן יש איש בתוך קנקן

מציץ מהזכוכית

ויום אחד נורה מתוך תותח
ובתותח יש אנשים שמקבלים סטירה
זקנים ותינוקות
ליד בקבוק
שבור מחוף הים
ליד הים יש אנשים קופצים מבניינים
סיפרו על זה בדיחה
וצוחקים
אצלנו בסלון
ובסלון שלנו אנשים מסוג חדש
חיים בתוך שמיכה
ליד רמזור
מתחת איזה קו

אה יה לא עלינו
הנה זה בא הנה זה בא גם אלינו
אה יה לא עלינו
הנה זה בא הנה זה בא גם אצלנו

יש מדינה שמתחבאת מתחת איזה קו
ויש סטיסטיקה
שנכתבה
בתוך נייר עיתון
יש אנשים מגולגלים בתוך נייר עיתון

סתם / קובי אוז

מרוב דמעות הראיה מתערפלת
מרוב מדבקות כבר לא רואים את הדלת
מרוב נרות לא רואים כמה אופל
מרוב פתקים לא רואים את הכותל
מרוב שירים לא שומעים את הקול
מרוב תשובות לא עוצרים כדי לשאול
מרוב אשמים לא זוכרים מה הפשע
מרוב עשירות לא רואים את התשע

סתם זה הכל סתם

מתיחה מסרט ישן

סתם זה לא נכון

אנחנו לא במזרח התיכון

מרוב ציניות כבר אין רגשות
מרוב הפוכות כבר נגמרו הישרות
מרוב ארטיסטיות כבר אין שום צורה

מרוב מטאפורות לא מבינים אף שורה
מרוב גשרים לא רואים מעבר
מרוב סיפורים לא יודעים מה עבר
מרוב פרשנות לא יודעים מה קרה פה
מרוב דרכים לא רואים מטרה

סתם זה הכל סתם

מתיחה מסרט ישן

סתם זה לא נכון

אנחנו לא במזרח התיכון

מרוב משפטים לא שומעים את המסר
מרוב טיפולים לא רואים את השבר
מרוב גבולות לא רואים את הגדר
מרוב ידידות לא נותר לי אף חבר
מרוב צדק לא רואים את החוק
מרוב קירבה כבר אין יותר רחוק
מרוב כבאים שכחנו מה בוער
מרוב הסוואה שכחנו להסתתר

סתם זה הכל סתם

מתיחה מסרט ישן

סתם זה לא נכון

אנחנו לא במזרח התיכון

מרוב התחלות לא יודעים מה נגמר

מרוב הספדים שוכחים מה נשאר

מרוב פיצוי לא נמלא את החסר

מרוב פרחים לא רואים את הקבר

מרוב חמוץ לא יודעים מה מתוק

מרוב בכי אין לנו כבר צחוק

מרוב מציאות אנחנו בסרט

מרוב רעש אין לנו שקט

שיר על מצוקה שכונתית / קובי אוז

זה שיר על מצוקה שכונתית שלנו
אני שר אותו ועצוב לי בפנים
זה שיר על בעיה חברתית אצלנו
אני מזמזמם אותו ורע לי מבפנים
גם אם תהיה לצידי
זה לא יספיק לי אף פעם
אם תבוא לקראתי

זה רק יגדיל את הפער
אם תצבע ותשתול גם פרחים מבחוץ
מבפנים זה עדין כואב לי
אז אני שר
שיר מוכר
של מקופחים

זה שיר על בעיה תקציבית שלנו
אני צועק ובכלל לא שומעים
זה שיר על סדר עדיפויות שלנו
אני מצביע ואותי לא שואלים
גם אם תהיה לצידי
זה לא יספיק לי אף פעם
אם תבוא לקראתי
זה רק יגדיל את הפער
אם תצבע ותשתול גם פרחים מבחוץ
מבפנים זה עדיין כואב לי
אז אני שר
שיר מוכר
של מקופחים

זה שיר על מלחמה מקומית אצלנו
אני שיר אותו אל מול הקירות
זה שיר על בעיה קיומית שלנו
אני מודאג מכמות הצרות
גם אם תהיה לצידי
זה לא יספיק לי אף פעם
אם תבוא לקראתי
זה רק יגדיל את הפער

אם תבצע ותשתול גם פרחים מבחוץ
מבפנים זה עדיין כואב לי, אז אני שר
שיר מוכר
של מקופחים

האחרון בעשירון התחתון

הוא כל כך מסכן שמסתכל על הראי מרחמים זורק הוא לעמו פרוטה...
חמש שנים אני זרוק בבית הגב כואב והגגון דולף,
יש אנשים שחייבים לי כסף.
הרבה שנים מדרגות שוטף
אישתי חולה, הילדים בפנסיה והקטן נושם בקבוק חמצן.
אני אומלל, בתי מוכת דפרסיה והאזור שלנו מסוכן.

אני אומלל

אני מסכן

אני האחרון בעשירון התחתון

וחוץ מזה אני גם מגמגם גם כי בבר מיצוה צעקו לי בוז.
וברית מילה עשו לי פעמיים וכתינוק זרקו עלי תפוז
וההורים שלי רימו בדמקה וככה הם דפקו לי את העתיד
ומעולם הם לא קנו לי מסטיק כן, בגללם אני כזה מפסיד.

אני אומלל

אני מסכן

אני האחרון בעשירון התחתון

שנים עבדתי כשמש בית כנסת, פיטרו אותי היו שם

קיצוצים

ואין לי כסף למנת פלאפל, אני גונב קבוע חמוצים

אני אדם מסכן ומקופח פח דבקו אותי גם כן במילואים

אני אוסף שם תרמילים של עוזי ואין ביטוח על הסיכונים

אני אומלל

אני מסכן

אני האחרון בעשירון התחתון

הוא כל כך מסכן שמסתכל על הראי

מרחמים זורק הוא לעצמו פרוטה

הוא כל כך אומלל שקבצנים ועניים

היו זורקים לו איזו עצם או פרוסה...

שכבות ו' – ז'

פעולה 1

מטרה:

יצירת אמפטיה לנושא העוני בישראל אצל החניך.

החניך יבחר לפעול בנושא.

עזרים:

בריסטולים

טושים

שלב א': הצגת מוסדות תורמים

(מצורף בהמשך).

הקבוצה תתחלק לקבוצות קטנות, כל קבוצה תקבל פתק עליו סיפור של עמותה / תנועה שפועלת למען אנשים שצריכים עזרה. כל קבוצה לשכנע מדוע היא החשובה והתורמת ביותר ולהציג בפני הקבוצה.

המסקנה: כל פעילות בנושא התרומה והעשייה חשובה ומבורכת

וגם אנחנו יכולים לקחת חלק בעשייה זו.

שלב ב': יוזמה נבחרת

על הקבוצה להעלות רעיונות לפעילות וליזמה שהם יכולים לקחת חלק בהם.

יש לבחור יוזמה אחת אותה יבצעו ולהכין:

- מצע פרסום

- תוכנית פעולה

שלב ג': כינוס שכבתי

כל קבוצה תציג את הכתבה ואת העזרה שהוצעה בפני כל שכבה, על השכבה כולה לבחור מקרה אחד בו היתה רוצה להתמקד ולפעול.

חשוב להדגיש:

כל עזרה חשובה ותורמת.

על רכז השכבה לדבר בקצרה על חשיבות הנושא ועזרתם של כל אחד

ואחד

ואת תרומתה של התנועה לקהילה.

- חשוב שהמפגש יהיה רעשני: כל קבוצה תשיר, תפרסם את הרעיון בו בחרה...

מהי הרוח הישראלית

הרוח הישראלית היא ארגון לאומי עממי חדש מיסודן של הסוכנות היהודית שעוסק בגיוס משאבים למטרות חברתיות בישראל ובהנחלת ערכים חדשים של מעורבות, התנדבות ואחריות חברתית.

הרוח הישראלית פועלת כמלכ"ר (מוסד ללא כוונת רווח).

מאחורי הקמת "הרוח הישראלית" קיימת התחושה כי בשנות החמישים למדינה ניתן לבנות קהילה אזרחית, שתהיה בשלה ומגובשת כדי להצטרף למאמץ המתמשך של יהודי התפוצות, ולפעול יחד לקידום ולהגשמת פרוייקטים חברתיים רחבים, ללא זיקה פוליטית וללא כוונת רווח.

הרוח הישראלית היא אחד הארגונים החברתיים המובילים בישראל הפועל לקידום פרוייקטים רבים בעלי חשיבות חברתית עליונה.

הפרוייקט המרכזי השנה של הרוח הישראלית הוא ילדים בסיכון ומצוקה.

הצטרפו אלינו יחד על מנת שנוכל לעזור לכל אותם ילדים. אנו פועלים במטרה להעניק סיוע לאלפי ילדים, שאינם זוכים לתמיכה חינוכית וחברתית מינימלית. הפתרון כפרי נוער.

הילדים באים מרקע של מצוקה קשה, המטרה היא לנתק את בני הנוער מסביבתם המקפחת ולשלב אותם בסביבה חדשה ומעשירה.

הילדים משלימים את הידע שחסר להם ומצמצמים את הפערים בלימודים. כמו כן, הם מקבלים מהצוות חום ובטחון שעוזרים להם להשתלב אח"כ בחברה הרגילה, הפרוייקט יבטיח להם עתיד טוב יותר באמצעות שיעורי עזר, אירועי תרבות והעשרה טכנולוגית.

פרוייקט הורים

קשישים רבים חיים בישראל במצוקה קשה ונאלצים לחיות בתנאי הזנחה מחפירים ללא מסגרת טיפולית ראויה. קשישים, שחלקם היוו ברוחם ובגופם את אבני היסוד של המדינה. מסע ההתרמה למען הקשישים החל בשנת 1998 תשדיר טלוויזיה מרגש ובמודעות בעיתונים אשר בעקבותיהם הביעו אזרחים רבים את תמיכתם ורצונם לתרום "לרוח הישראלית".

אנו מסייעים בתחומים של בתי אבות, מרכזי יום ודיור מוגן. הבתים המוגנים מעוצבים בהתאם לצרכים של הקשישים וכוללים לחצני מצוקה ואביזרי בטיחות, מועדון, פעילות בחדרים אזורי ישיבה מוצלים ויחידות דיור עם כל האמצעים. קבלת התרומות אפשרה ל"רוח הישראלית" לתמוך בקשישים נזקקים ולהעניק להם את הזכות לחיות את חייהם בכבוד.

"לב מלכה"

אגודת "לב מלכה" נוסדה בשנת תשנ"ט (1989) ע"י הרב אהרון לייב אברמן במטרה למלא את החסר בשרותי בתי – החולים ברחבי הארץ ובחו"ל. במהלך שנות פעילות זכתה האגודה והעומד בראשה באותות הצטיינות ובתעודות הוקרה מגוון גופים ממשלתיים וציבוריים (עיריית ירושלים, משרד הבריאות, יו"ר הכנסת, בתי חולים, וארגוני סיוע ורווחה).

ל – "לב המלכה" ישנם היום כעשרה סניפים ברחבי הארץ ובחו"ל המופעלים
ע"י מאות מתנדבים ואנו תקווה כי בהמשך הזמן הקרוב נוכל לפתוח סניפים
במקומות נוספים.

תחומי עיסוק:

הטסות חולים לחו"ל:

לב מלכה מבצע הטסות לחו"ל, במידת הצורך מוטס החולה לחו"ל

להמשך

טיפול רפואי גם בחו"ל פועלים מתנדבים של הארגון המסייעים למשפחת

החולה בלינה ובהכוונה בארצות הניכר.

ציוד רפואי: השאלת מכשירים רפואיים לבית.

שרותי אמבולנס: ניתן ללא כל תשלום ניתנים מהבית אל בית החולים

וחזרה,

האמבולנסים מאויישים ע"י צוות מיומן המוכן בכל עת להזנקה.

סיוע ללא גבולות

מהו סיוע ללא גבולות?

סיוע ללא גבולות הוקם על ידי קבוצה של ישראלים, המתחייבים להגביר את המודעות לצרכיהם הבסיסיים ולזכותם של יחידים ברחבי העולם לקבל סיוע אמיתי ולטווח ארוך, ומבקשים לעשות כל שאפשר על מנת להגיש עזרה לאותם אנשים המצויים במצב של סבל ומצוקה מסיבות שאינן בשליטתם.

בעקרון, לארגון סיוע ללא גבולות יש מן המשותף עם ארגונים הומניטריים אחרים, עם זאת אנו מהווים תוספת ייחודית ומיוחדת הן לקהילה הבינלאומית של ארגוני סיוע המוניטרי והן לחברה בישראל.

דרך העבודה של סיוע ללא גבולות:

פעילותינו מגוונת מאוד באופיה וביעדיה, והיא מפותחת כולה בדגש מיוחד לצרכים היחודיים של האוכלוסיות המקומיות שאליהן מופנה הסיוע. כל הפרוייקטים מיועדים למצות את מירב ההשפעה לטווח הארוך, והם מפותחים בשיתוף פעולה מלא עם התושבים המקומיים.

סיוע ללא גבולות מאמין שפעילות הומניטרית כזו שמבוססת על צרכי האוכלוסיה המקבלת ופחות על צרכי הגוף התורם מייצגת מגמה חדשה בקרב קהילת האגונים ההומניטריים הבינלאומיים.

בנוסף על גישתנו הייחודית לפעילות הסיוע, שאנו מקווים שתשפיע על קהילת ארגוני הסיוע בעולם. סיוע ללא גבולות משלים חסר מסויים בקרב האוכלוסיה בישראל. עד כה לא היה בישראל ארגון ששם לו מטרה את שני היעדים: ראשית, הגברת המודעות לנושאים הומניטריים ושנית תכנון פועלות מיוחדות מתוכננות בקפידה ולטווח ארוך של סיוע ועזרה לתושבי אזורי מצוקה ברחבי תבל.

הפרוייקטים של סיוע ללא גבולות בהתבסס על עקרונות אלו סיוע ללא גבולות מציע הזדמנות ייחודית לישראלים בעלי ידע עשיר – בעיקר בתחומי הרפואה, החקלאות והחינוך לתרום מנסיונם המגוון לתושבי אזורים במצוקה ברחבי תבל.

כל הפרוייקטים של סיוע ללא גבולות כולל משימות חירום, מתוכננים באופן שישפיעו לטווח הארוך, לכן, קורסים מקצועיים והקמת תשתית קבועה בשטח, עדיפים בעינינו מפועלות מיידיות וקצרות מועד.

סיוע ללא גבולות פועל באופן שמכבד את חיי האדם ללא הבדלי מוצא, דת, מין או נטיה פוליטית. פועל לשמירת זכויותיו הבסיסיות של כל פרט, שומר על איכות הסביבה ופועל באופן ידידותי ומועיל.

מועדון LIONS

הליונס מהו?

העזרה לזולת היא תכונה המושרשת בבני האדם ואז ומעולם "ואהבת לרעך כמוך" אינה רק סיסמה אלא דרך חיים שחברי הליונס חיים לפיה. המכנה המשותף לכל חברי הליונס בעולם הוא "איכות חיים" חברי הליונס שואפים לעלות את רמת איכות החיים של עצמם וזולתם ועושים מעשה לקדם מטרה זו.

בין מטרות הליונס:

ליטול חלק פעיל בחיי הקהילה ולהגיש עזרה לנזקקים. לאחד את החברים בקשרי ידידות, חברות והבנה הדדית.

המועדונים:

ארגון הליונס הוא הארגון ההתנדבותי הבינלאומי הגדול בעולם, המונה מעל 1,500,000 חברים. ב – 180 ארצות הפועלים במסגרת של מועדוני חברים.

דבר הנציב:

האדם יכול לקבוע את עתידו ואת סביבתו. הכל נעשה בחזון ובעיקר בפעולה להגשמת החזון.

פעילות קהילתית:

פעילותו של כל מועדון הינה פועל יוצר של הצרכים המיוחדים של הנזקקים במקום מושבו של המועדון.
כל מועדון מוצא לו את תחומי הפעילות המיוחדים לו. בנוסף קובע הנציב וחברי הנציבות משימות ברמה הארצית ובמשימות אלה נוטלים חלק חברי כל מועדונים בארץ.

הנוער:

עתידו של כל עם טמון בנוער שלו. על מנת לשמר את ערכי הארגון, צריך לטפח ולגדל דורות חדשים של אזרחי בעלי מודעות להתנדבות ועזרה לזולת.

סיוע ליתומים ואלמנות

חסדי נעמי:

בשנת 1985 הקים יוסף כהן את "חסדי נעמי".
כששלח את ילדיו הקטנים לבית הספר הבחין בילדים המגיעים עם תיקים
קרועים ובגדים בלויים ורחמיו נכמרו על המשפחות המסכנות.

כהן, במו ידיו, עבר מבית לבית, אסף מצרכי מזון וחילק אותם לעניים עם הזמן
נוסף מערך התנדבותי שלם, הוקמו מחסני איסוף, פוזרו נידות לאיסוף מוצרים.
והיום נתמכים ע"י חסדי נעמי מלמעלה מ – 1,000 משפחות באופן קבוע ועוד
רבים נוספים מעת לעת.

מערך ההתנדבות של "חסדי נעמי" כולל כ – 1500 מתנדבים ומתנדבות בכל
הארץ. מערך ההתנדבות האמונים על איסוף על מצרכי מזון בין השכנים
והעברתם ע"י הנהגים המתנדבים לאיסוף ואח"כ לחלוקה למשפחות. הארגזים
הניתנים למשפחות ולאלמנות הנזקקות, נשלחים אליהם ע"י שליח מחברת
משלוחים ע"מ להסוות את מטרת השליחות ולמנוע מבוכה מהאישה והילדים.

משפחה חיה ומתפרנסת בכבוד, מגדלים את הילדים, בחום ובאהבה. יום אחד
נפטר אחד ההורים ממחלה קשה או מתאונה. לפתע הם מגלים כי איבדו גם את
מקור ההכנסה היחיד שהיה להם, כתוצאה ממותו של אותו ההורה, ומוצאים את
עצמן עם עוללים רעבים לפת לחם.

ילדים שנאלצים לאכול בשבת ארוחה חלבית כי לאמא אין כסף לעוף, אמא
שצריכה להתנצל בעיניים דומעות בפני ילד פעוט שאין כסף בכל פעם בה הוא
מבקש ממתק. ילד שבוכה מרוב רעב.

אמא שבוכה לראותו כך, חסדי נעמי מגייסת לעזרת משפחות אלו ועוזרת להן ככל הניתן.

שכבת ח'

פעולה 1

מטרה: החניך יכיר את בעיות העוני בחברה הישראלית.

עזרים:

שירי טיפקס

כתבות עיתונים

שלב א' – תקציב המדינה

חלוקה לקבוצות עבודה, כאשר המדריך נותן פיסה מהתקציב לכל קבוצה:

התקציב בנוי מ:

בטחון

חינוך

בריאות

רווחה

תחבורה

תיירות

תקשורת

תרבות וספורט

כל קבוצה צריכה למצוא טיעונים מדוע התקציב צריך להיות מושקע אצלה.

לדוגמא:

חינוך הוא עתיד ילדינו המדינה תהיה באבדון לולא ישקיעו כספים בדור הבא.

ביטחון הינו הדבר הקריטי ביותר בלעדיו לא נוכל להמשיך ולחיות כאן, אין טעם להשקיע בשום נושא אחר עד שלא מצליחים לייצב את התחום

וזרוע

רגיעה בקרב האזרחים במדינה.

תיירות היא האמצעי להכניס "כסף קל" למדינה, ליצור אהדה עולמית כלפינו, לוודא כי כל העולם יודע מהו מצבנו ואלו משאבים יקרים קיימים אצלנו.

שלב ב' – דיון במליאה

נציג מכל תחום יצטרך לשכנע במשך זמן קצוב מדוע הוא זה שמגיע לו חלק מתקציב המדינה.

המסקנה:

לכל ממשלה יש סדר עדיפויות המשתנה עפ"י המצב בעולם במדינה ובמשק. יש חשיבות רבה למדינה לעסוק בבעיות חברתיות על מנת לצמצם פערים ולקדם את החברה הישראלית.

שלב ג': שירי טיפקס

חלוקה לקבוצות.

כל קבוצה מקבל שיר (המצורף בהמשך) ועליה לנתח את המציאות המשתקפת ממנו.

למה לדעתכם התכוון המשורר?

מדוע כתב שיר בנושא?

איזה מסר ניסה להעביר?

שלב ג': דיון במליאה

כל קבוצה תקריא את השיר (ראה עמודים 28-32) ואת המסקנות אליהן הגיעו. האם המקרים המוצגים בשירים מוכרים לכם במציאות בה אתם חיים?

שלב ד': החיבור בין השירים למציאות

מדריך: שלב זה מקשר בין השירים שנכתבו על ידי אדם פרטי לבין מציאות חברתית בה נמצאת החברה הישראלית.

בחדר תלויות כתבות מעיתונים ונתונים סטטיסטיים בנוגע למצב העוני בארץ. על החניכים, להסתובב בחדר, לקרוא כתבות.

האם השירים והכתבות דומות?

מספרות אותן סיפורים?

מעבירות אותן רגשות?

לאיזו כתבה הכי התחברתן?

סיכום:

מבחינת התהליך, המשכה של פעולה זו, הינו יצירת אמפטיה ועשייה בנושא בקרב החניכים.

פעולה בנושא אמפטיה ועשייה

פעולה 2

מטרה:

יצירת אמפטיה לנושא העוני בישראל אצל החניך.
החניך יבחר לפעול בנושא.

עזרים:

כרטיסיות של מוסדות
בריטטולים, טושים...

שלב א': הצגת מוסדות תורמים

לקבוצה יכנסו בוגרים "כנציגי" המוסדות השונים הפועלים בארץ.

כל בוגר תפקידו להציג את מטרת המוסד ותרומתו
(נספח המוסדות בעמודים 35-39).

על המדריך לסכם:

ראיתם ושמעתם מפעלים שונים שפועלים בדרכים שונות
אני מקווה שתוכלו גם אתם לקחת חלק בעשייה ולמצוא מפעל לעשייה ויזמות
מצדכם.

שלב ב':

על הקבוצה להעלות רעיונות לפעילות וליזמה שהם יכולים לקחת חלק בהם.
יש לבחור יזמה אחת אותה יבצעו ולהכין:

- מצע פרסום
- תוכנית פעולה

שלב ג': כינוס שכבתי

כל קבוצה תציג את הכתבה ואת העזרה שהוצעה, על הקבוצה כולה לבחור
מקרה אחד בו היתה רוצה להתמקד ולפעול.

חשוב להדגיש:

כל עזרה חשובה ותורמת.

על רכז השכבה לדבר בקצרה על חשיבות הנושא ועזרתם של כל אחד
ואחד
ואת תרומתה של התנועה לקהילה.
חשוב שהמפגש יהיה רעשני: כל קבוצה תשיר, תפרסם את הרעיון בו
בחרה...